

Prof. zw. dr hab. Andrzej Zubek
Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego
w Katowicach
Instytut Jazzu

Katowice.16.09.2019 r.

RECENZJA

na temat rozprawy doktorskiej pana mgra Jakuba Olejnika pt. *Elementy improwizacji jazzowej w grze na kontrabasie w oparciu o wybrane struktury harmoniczne.*

Zlecniodawca recenzji

Zlecniodawcą opinii jest Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami) oraz § 6 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 roku poz. 1842) .

Dotyczy

uchwał nr 29/2013/2014 i 30/2013/2014 Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 18 marca 2014 roku w sprawie:

- wszczęcia przewodu doktorskiego mgra Jakuba Olejnika w dziedzinie: sztuki muzyczne, dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka
- wyznaczenia recenzenta

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz.595, ze zmianami Dz.U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art.6, ust. 1, 3), Dz. U. z 2014 r. poz. 1852 oraz § 6 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 roku poz. 1842) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do przeprowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie

sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka. Na posiedzeniu w dniu 18 marca 2014 roku było obecnych 18 osób, z tego uprawnionych do głosowania 18. Rada Wydziału Instrumentalnego uchwałą nr 29/2013/2014 pozytywnie zaopiniowała w formie tajnego głosowania wszczęcie przewodu doktorskiego mgra Jakuba Olejnika. Oddano 18 głosów ważnych, wszystkie **za**. Następnie przegłosowano propozycję co do mej osoby jako recenzenta. Oddano 17 głosów ważnych, wszystkie **za**. 1 głos uznano za nieważny. Głosów wstrzymujących się i przeciwnych nie było. Tym samym uchwałą nr 30/2013/2014 wyznaczono moją osobę jako recenzenta przedmiotowej pracy doktorskiej.

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego Rady Wydziału pisma, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej pana mgra Jakuba Olejnika pt. *Elementy improwizacji jazzowej w grze na kontrabasie w oparciu o wybrane struktury harmoniczne* została dołączona następująca dokumentacja:

- uchwała nr 29/2013/2014 o wszczęciu przewodu doktorskiego mgra Jakuba Olejnika

- uchwała nr 30/2013/2014 o wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej Kandydata mej osoby

- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- lista obecności na posiedzeniu Rady Wydziału Instrumentalnego w dniu 18 marca 2014 r.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku, art.14 ust. 2 pkt. 2 Rada Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej we Wrocławiu podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej mgra Jakuba Olejnika.

Podstawowe dane o kandydacie:

Pan Jakub Olejnik urodzony 30 maja 1978 roku we Wrocławiu swą edukację muzyczną rozpoczyna w wieku siedmiu lat w Państwowej Podstawowej Szkole Muzycznej im. Karola Szymanowskiego we Wrocławiu w klasie gitary prof. Piotra Zalewskiego.

Już w Państwowym Liceum Muzycznym w rodzinnym mieście w roku 1991 zamienia gitarę na kontrabas, kształcąc się w grze na tym instrumencie w klasie Czesława Kurtoka.

W roku 1997 zostaje studentem Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w klasie kontrabasu

prof. Tadeusza Górniego. Studia kończy w maju 2002 roku w klasie adi. Ireny Olkiewicz z wynikiem bardzo dobrym. Jakub Olejnik w tym samym roku podejmuje studia na kierunku jazzowym na wrocławskiej uczelni muzycznej w klasie kontrabasu prof. Jacka Meiry. Studia te kończy w roku 2008 z wynikiem bardzo dobrym.

Jeszcze podczas studiów na Wydziale Instrumentalnym Jakub Olejnik zdradza zainteresowanie muzyką jazzową grając w akademickim big-bandzie, uczęszczając na zajęcia z podstaw improwizacji, uczestnicząc w warsztatach jazzowych prowadzonych przez kadrę pedagogiczną Uniwersytetu Webstera z St. Louis, Missouri (USA) oraz w warsztatach jazzowych prowadzonych przez Rona Cartera w ramach Międzynarodowego Kursu Kontrabasowego we Wrocławiu.

W okresie tym zakłada wraz z kolegami ze studiów swój pierwszy zespół jazzowy (O.K.E.J.), z którym koncertuje i zdobywa nagrody na festiwalach jazzowych i konkursach.

Zaraz po studiach w sierpniu 2008 roku zostaje zaproszony do udziału w polsko-szwedzkim projekcie muzycznym, z którym koncertuje podczas festiwalu jazzu tradycyjnego w Iławie i Augustowie.

Współpracuje z Łukaszem Rostkowskim tworząc widowiska multimedialne *1939 – 89. Zrozumieć Polskę i Pamiętam, Katyń 1940*.

W roku 2010 podczas Światowego Festiwalu Kontrabasowego we Wrocławiu prowadzi klasę mistrzowską oraz bierze udział u boku Rufusa Reida w koncercie finałowym tegoż festiwalu.

Rok 2010 to również początek współpracy z rumuńskim klawecistą i saksofonistą Nicolasem Simionem, z którym współtworzy jego trio oraz sekstet.

W latach 2011-2012 bierze udział w *Międzynarodowym Festiwalu Wazemmes l'Accordeon* w Lille we Francji występując z kwartetem Cezarego Paciorka oraz kwartetem Tomasza Pruchnickiego. Jednocześnie prowadzi warsztaty na Wydziale Jazzu tamtejszego Konserwatorium. W powyższym okresie występuje również na RCK Pro Jazz Festiwal w Kołobrzegu grając między innymi z Krzysztofem Kiljańskim, Piotrem Baronem, Big-bandem Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Katarzyną Stankowską. Uczestniczy w 42 Festiwalu Jazzu Tradycyjnego *Złota Tarka* w projekcie *Dixie World Connection* wspólnie z muzykami z Wielkiej Brytanii, Szwecji oraz USA. Działalność koncertowa Jakuba Olejnika jest bardzo bogata i zróżnicowana. Zawiera (według dokumentacji) około 170 pozycji. Współpracuje z takimi artystami jak: Piotr Wojtasik, Krzysztof Kiljański, Wojciech Niedziela, Piotr Baron, Maciej Sikala, Dominik Wania, Marcin Jahr, Carlos Piñana, Caren Karrol, Dante Luciani, Agata Zubel, Rufus Reid, Nicolas Simion, Vadim Brodski, Daniel Goode, Erik Berndalten, Max Carling.

Brał udział w wielu festiwalach w kraju i za granicą, m. in. *Jazz nad Odrą*, *Jazz Juniors*, *Easy Jazz Festival*, *Cologne Jazz Night*, *Jazz Fest Brno*, *Kosokvo Jazz Festival*, *Era Jazzu*, *Jazz Festiwal Košice*, *Musica Sacromontana*, *Green Town of Jazz*.

Jakub Olejnik ma również na swym koncie współudział w nagraniu czternastu płyt CD.

Ponadto Kandydat jest inicjatorem i dyrektorem artystycznym festiwalu *Bass & Beat Festival*. Zainicjowany w roku 2017 rokrocznie skupia artystów z Polski, Europy i USA.

Kolejnym projektem autorstwa J. Olejnika jest *Paderewski Orchestra*, który tworzony jest przez artystów z Polski, Rumunii, Francji i Norwegii. W założeniu jest to projekt międzynarodowy i międzypokoleniowy, czerpiący z tradycji muzyki polskiej, łączący muzykę ze sztukami wizualnymi.

Aktywność artystyczna Jakuba Olejnika skupia się obecnie na prowadzeniu swojego kwartetu *The Simple Path* oraz tria we współpracy z Łukaszem Bzowskim i Michałem Malińskim.

Współpracuje również z Teatrem Muzycznym *Capitol* we Wrocławiu, *Teatrem Polskim* oraz *Narodowym Forum Muzyki*.

Równoległym nurtem działalności doktoranta jest dydaktyka. Od roku 2004 prowadzi klasę kontrabasu i gitary basowej na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej we Wrocławiu, pełniąc wielokrotnie rolę promotora czy recenzenta prac licencjackich i dyplomowych (2008-2019). W latach 2010-2017 zatrudniony był również w Instytucie Muzyki na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Uczestniczył w charakterze pedagoga w letnich kursach i warsztatach muzycznych w Puławach, Pułtusku, Nysie oraz Lesznie. W roku 2012 podczas Światowego Festiwalu Kontrabasowego prowadził klasę kontrabasu jazzowego. W roku 2019 prowadził zajęcia zespołowe oraz klasę mistrzowską podczas *European Jazz Week* we Francji. Ponadto czynnie uczestniczy w wielu konferencjach i seminariach dotyczących europejskiego sektora kultury oraz branży muzycznej.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgra Jakuba Olejnika pt. *Elementy improwizacji jazzowej w grze na kontrabasie w oparciu o wybrane struktury harmoniczne* to dzieło artystyczne zarejestrowane na nośniku elektronicznym oraz jej opis stanowiące łącznie dysertację pod wyżej wymienionym tytułem.

Dzieło to obejmuje cztery utwory. Są to w kolejności zaprezentowane na płycie:

1. *Anthropology* – Charlie Parkera
2. *Elm* – Richiego Beiracha

3. *Peace* – Horace’a Silvera

4. *You Don’t Know What Love Is* – Dona Raye’a i Gene’a de Paula.

Trzy spośród czterech prezentowanych na płycie utworów nagranych zostało w trio w składzie:

- Tomasz Pruchnicki – saksofon
- Przemysław Jarosz – perkusja
- Jakub Olejnik – kontrabas (doktorant)

Jedynie utwór *Elm* Richiego Beiracha nagrany został przez klasyczny kwartet z fortepianem w osobie Jakuba Stankiewicza.

Nagrań dokonano w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego oraz PI Studio we Wrocławiu.

W utworze pierwszym *Anthropology* Charlie Parkera partia kontrabasowa charakteryzuje się bogactwem zadań jakie powierzono temu instrumentowi. Eksponuje temat unisono z saksofonem, akompaniuje soliście grając half time feel, realizuje walking równymi ćwierćnutami przechodząc po chwili w improwizację wykorzystującą motywikę tematu. Melodyka partii basowych jest bardzo czytelna dla szkieletu harmonicznego utworu. W sekwencji swojego sola kontrabasowego doktorant wykorzystuje i łączy struktury skalowe i akordowe przy akompaniamencie saksofonu i perkusji.

Drugim utworem zarejestrowanym w kolejności na płycie jest kompozycja Richiego Beiracha *Elm*, jako jedyna nagrana w kwartecie z fortepianem, który piękną, nieco impresjonistyczną introdukcją wprowadza temat utworu grany przez saksofon. Solo kontrabasowe przebiega przez dwa chorusy i w początkowej fazie utworu utrzymane jest w niskim rejestrze instrumentu. Drugi chorus charakteryzuje się już zagęszczeniem faktury, która wykorzystując przebiegi szesnastkowe oparta jest na skali hiszpańskiej, jak i dźwiękach przejściowych, które opisują składniki akordu.

Peace Horacego Silvera to kolejny utwór dzieła artystycznego, tym razem nagrany przez doktoranta w trio, już bez fortepianu. Utwór rozpoczyna kontrabas – solo improwizowanym wstępem opartym na dźwiękach, motywach diatonicznych zaczerpniętych i budowanych na szkielecie harmonicznym tematu. Doktorant wykorzystuje tu pełną skalę instrumentu, flażolety oraz repetycje i dwudźwięki. Podobnie ma się w dwóch chorusach sola kontrabasowego, które jest już zróżnicowane bardziej pod względem rytmicznym. Improwizacja kontrabasowa przebiega tu ściśle po wyznaczonym schemacie harmonicznym, a swoimi dźwiękami doktorant klarownie i skrupulatnie opisuje każdą funkcję harmoniczną, każdy akord nie rezygnując przy tym z elementu wirtuozowskiego, który jest nieodzowny w każdej solowej partii.

1. Czwartym a zarazem ostatnim utworem zarejestrowanym na płycie jest *You Don’t Know What Love Is* – Dona Raye’a i Gene’a de Paula pochodzący

z roku 1940. Nagrania dokonano również w trio, bez instrumentu harmonicznego. Podobnie jak w poprzednim utworze tak i tutaj kontrabas otwiera kompozycję solowym wstępem, który grany ad libitum jest parafrazą pierwszych taktów tematu, wykorzystującą motywikę oraz struktury harmoniczne utworu. Po przeszło minutowej introdukcji kontrabas ugruntowuje tempo wprowadzając schemat rytmiczny charakterystyczny dla muzyki latynoamerykańskiej, na bazie którego snuje już swoją opowieść saksofon (improwizację). Solo kontrabasu w powyższym utworze jest bardzo ruchliwe. Dominują w nim zagęszczone podziały metro-rytmiczne. Improwizując, doktorant wykorzystuje w większym stopniu średni oraz niski rejestr kontrabasu. Dobór dźwięków ograniczony został przez tempo improwizowanych fraz, które jak mówi sam kontrabasista w „Opisie” :

„ W szybszych fragmentach dominuje frazowanie oparte na pochodach skalowych”. W powyższych solowych fragmentach improwizacji kontrabasowej zwraca uwagę świetna praca motywiczna, która stanowi o spójności i łączności pomiędzy tworzonymi ad hoc frazami.

Dzieło artystyczne mgra Jakuba Olejnika zapisane na płycie CD potwierdza wszechstronność stylistyczną doktoranta, który ze swojej roli kontrabasisty sekcyjnego jak i solisty wywiązuje się bez zarzutu. Jego kontrabas brzmi pewnie, ze świetną intonacją, osadzony w odpowiednim groovi'e tworzy główny filar sekcji rytmicznej, zaś jako solista jest specjalistą od snucia motywicznego, co w jego narracji z uwzględnieniem elementu wirtuozowskiego jest szczególne. Ponadto perfekcyjna technika i warsztat instrumentalny pozwalają autorowi z pełną świadomością operować wszystkimi rejestrami kontrabasu, a bogata wiedza teoretyczna pomaga w wykorzystaniu odpowiednich skal i reharmonizacji wybranych utworów.

Opis dzieła artystycznego rozprawy doktorskiej składa się z trzech głównych rozdziałów. Poprzedzone one zostały Wstępem, w którym autor wyjaśnia cel niniejszej pracy.

Rozdział pierwszy opisuje rozwój gry kontrabasowej w ujęciu historycznym w kontekście harmonicznym. Zawiera transkrypcje linii basowych charakterystycznych dla poszczególnych stylów w muzyce jazzowej.

W Rozdziale drugim zostaje przedstawiony wypracowany przez autora koncept improwizacyjny, ukazujący sposoby ogrywania poszczególnych akordów oraz skal z wykorzystaniem różnorodnych wariantów.

Rozdział trzeci natomiast to zasadniczy opis dzieła artystycznego czyli nagranych materiałów muzycznych. Zawiera on analizę wykonywanych utworów pod względem budowy formalnej, przebiegu harmonicznego i melodycznego oraz rytmiki jak i stosowanie odpowiednich technik interpretacyjnych w grze na kontrabasie.

Opis doktorskiej pracy artystycznej ujawnia bardzo wysoki poziom wiedzy autora z zakresu historii muzyki oraz literatury i dyskografii muzyki jazzowej. Analityczna część Opisu przedstawiona jest w sposób bardzo precyzyjny a klarowny. Na szczególną uwagę zasługują zamieszczone tu przykłady nutowe, frazy ilustrujące sposoby ogrywania odpowiednich struktur harmoniczych.

Opis pracy wieńczy Podsumowanie , Bibliografia oraz Słownik oznaczeń w języku angielskim stosowanych w muzyce jazzowej.

Całość opisu doktorskiej pracy artystycznej kończą transkrypcje linii basowych czterech nagranych utworów.

Kolejność utworów na płycie różni się jednak od tej, która została zamieszczona w Opisie dzieła. Do pracy ponadto wkradły się drobne błędy, tzw. „literówki”, opuszczone zdania bez kontekstu czy podwójne strony (str. 45).

Zwrócone tu drobne uwagi w niczym jednak nie umniejszają wartości prezentowanego dzieła artystycznego i jego Opisu.

KONKLUZJA

Po szczegółowym zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją mogę z przekonaniem stwierdzić, że zarówno dorobek artystyczny Pana mgra Jakuba Olejnika jak i przedstawiona do oceny praca doktorska pt. *Elementy improwizacji jazzowej w grze na kontrabasie w oparciu o wybrane struktury harmoniczne* spełniają wymogi art.13 ust.1 ustawy z dnia 14. 03. 2003 r. Kandydat zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, wykazał ogólną wiedzę, posiadał umiejętności konieczne do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, co uzasadnia mój wniosek o przyjęcie pracy i dopuszczenie jej do obrony umożliwiającej nadanie Panu Jakubowi Olejnikowi stopnia doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej „instrumentalistyka”, co niniejszym postuluję.

